

Nittedal Rotaryklubb

Program og Kommunikasjonskomitéen

Månedsbrev mars, april og mai

Kjære Rotaryvenner,

I en fart så er mai måned også over! Vi håper virkelig at vi snart kan treffes fysisk igjen, og første mulighet ser ut til å bli presidentskiftet 17. juni, på Solli, inne eller ute. Også det påfølgende møtet 24. juni ønsker vi å gjennomføre på Solli.

MYU-leder Øivind Bråten har tatt initiativ til gåturer med nye Rotary-medlemmer, og det har vært hyggelig å gå tur og bli kjent med Hege og Guro. Hege har også gitt oss sitt ego-foredrag og dermed enda en mulighet til å bli bedre kjent. Videre har vi hatt møte med REKO-ring-gründer Kaja Østvang, og med flyktningetjenesten i kommunen i forbindelse med samarbeidet vårt og mentorordning for flyktninger.

Vi er i ferd med å oppsummere Rotary-året foran Club Assembly. Få av våre faste prosjekter er blitt gjennomført dette koronaåret, men vi har hatt mentorordning for flyktninger, vi har gjennomført en lokal variant av Realfagprisen, og vi har planlagt Matfestivalen. Vi har også gjort en god jobb på å samle inn penger til å finansiere prosjekter, og pr mai så har vi innbetalt 85,93 dollar per medlem til The Rotary Foundation TRF. Veldig bra! I år har vi bidratt mest til End Polio Now. Vi har støttet Healthy Families i Ecuador og innkjøp av ventilatorer til sykehus i Ecuador, med midler innsamlet i fjor sommer. Vi har støttet katastroferammede i Gjerdrum og bidratt til sykehusoppbygging i Libanon. Vi har også finansiert en Shelter Box, en redningsboks til bruk ved katastrofer.

Den enkelte rotarianer kan bli fast giver og støtte TRF Annual Fund med en månedlig donasjon til TRF, fra 100 kr og oppover (<https://d2260.rotary.no/>). (Dette erstatter tidligere ordning med ekstra innbetaling til TRF før jul hvor man kunne få skattefradrag.) Dette er penger vi kan søke om å få tilbake om tre år, og da med ekstra tilskudd fra både distriktet og TRF, når vi skal gjennomføre lokale eller internasjonale prosjekter som faller inn under Rotarys 7 fokusområder: Fred og konfliktforebygging/løsning - Sykdomsforebygging og behandling - Vann og sanitær - Barn- og mødrehelse - Grunnutdanning og leseferdighet - Økonomi- og samfunnsutvikling – Støtte miljøet.

Nå står Club Assembly foran oss 3. juni, og presidentskiftet 17. juni. Jeg ønsker alle en deilig juni måned.

Hilsen Marit

4. Mars: Bjorn Olav Rosseland, Dr. philos FNs BÆREKRAFTMÅL 14: LIV UNDER VANN i et «forurenset havmiljø»

Ikke mottatt referat.

11. Mars: Club Visioning - strategikveld for alle klubbens medlemmer kveld 1

Referat sendt ut til alle medlemmer

18. Mars: Vivian Wangen: "Arkeologi på Norges tak".

Arkeolog Vivian Wangen fra Kulturhistorisk museum/Universitetet i Oslo hadde ett engasjerende og lærerikt foredrag med tittelen "Arkeologi på Norges tak». Hun fortalte at forskjellen på en fonn og en isbre er at en fonn er i kontinuerlig bevegelse mens en isbre ligger i ro. Gammel isen som kommer frem i fonna er grå. Vegetasjonen (mange av den) viser hvor mye fonnene har minsket da vegetasjonen bruker lang tid på å komme opp igjen. Hun fortalte om at i 2006, 2010 og 2011 særlig smelting av fonner. Temperaturene den siste tiden ses i sammenheng med klimautviklingen. Snøfonnen vil forsvinne i løpet av de neste 100 år eller før på grunn av disse. Funn er gjort av organisk materiale. Snø og is gir god bevaring. Hun viste oss bilder av skremmepinner som er verktøy de jegerne brukte for å lede reinen mot skuddhold hvor jegerne da skremmepinnene er forstyrende for reinen fra. Det som er funnet er fra eldre og yngre jernalder (250-900 etter Kristus).

Under snø bevares ting bedre enn under andre utgravninger. Der finner man ofte metallet og ikke treverket i piler. Finnes ofte i gamle rein tråkk etter jakt. Det er funnet masse under fonna også fra etter jakten. Man har funnet ting het fra steinalder og frem til i dag. Mange av funnene har ligget under fonna i flere 100 år rundt om i verden men på grunn av nedsmeltingen så kommer dette frem nå. Er ett eget felt innenfor arkeologi. Det er laget internasjonale felleskap for å dele funnene. Sikringsprogram i innlandet fra 2011. Kulturhistorisk museum sikrer funnene og registreringene.

Mye forsiktig arbeid på museet når man kommer fra felt for å få frem funnene. 1700 år gammelt klesplagg som bare var en bylt i felt ble lagt inn vann for å brettes ut, forsiktig tørket og konservert og er nå det eldste klesplagg funnet i Norge.

3500 funn fra oppland. Nå sammenligner man med funn fra andre steder for å se historien bak.

25. Mars Geir Inge Langdal - «Hva gjør en farmasøyt på feltsykehus i Afghanistan?»

Geir Inge Langdal delte sine erfaringer fra livet som farmasøyt i det militære, under tittelen "Hva gjør en farmasøyt på feltsykehus i Afghanistan?". Et utrolig spennende foredrag, hvor han også tok et langt tilbakeblikk i historien, og ga oss en oppdatering på de siste års politiske hendelser.

Han er farmasøyt i forsvarrets sanitet. 1983 førstegangstjeneste. Utdannet til farmasøyt i forsvaret ferdig 1994. Begynte i utenlandsoppdrag i fra 2007. Vært 7 ganger i Afghanistan, 2 i Chad og 2 i Irak. Har også vært ansvarlig for utsendinger til Balkan og Libanon.

Han var med for å starte opp det internasjonale apotek i militær leiren i Kabul. Det er 5000 mann i leiren. Han beskrev avansert traume behandling med små ressurser. Er annerledes satt opp enn nødhjelps traume enheter. Er dyrere fordi man må ha med intensiv traume behandling. 70 personer fra mange land. 8 på det norske kirurgiske team. De fleste jobber på vanlige offentlige sykehus i Norge til vanlig.

Norge har ansvar for å forsyne sykehuset med utstyr og dens drift. Øver mye for å kunne ta imot ved akutte situasjoner. Minste selvstendig sykehus i NATO standard, traume mottak, 2 operasjon saler, røntgen, apotek, tannlege kontor og internasjonale sykestuer. mye avansert utstyr.

Mindre krigføring når covid slo til. De jobbet da mye med å unngå covid inn i leiren. Mange restriksjoner på grunn av covid og man delte derfor leiren inn i kohorter. Norske sykehus ledelsen innførte restriksjoner i forhold til smittevern slik at man skulle unngå å få det inn i leiren.

Farmasøytene rolle. Er ett bindeledd med forsyning og logistikk. Kontroll av legemidler. Gode lister over hva man har på lager. Man kan ikke ha legemidler for alt så man må prioritere. Han fortalte at det kunne ta opptil en måned å få nye forsyninger. Var vanskelige med transport av legemidler og riktige temperaturer. Ting kunne bli fryst eller ikke holdt sine nødvendige kjøling under transport til leiren.

8 April   Club Visioning - strategikveld for alle klubbens medlemmer kveld 2

Referat sendt ut til alle medlemmer

15. April   Erik Oddvar Eriksen - Hva er problemet med Brexit avtalen?

Erik Oddvar Eriksen er forsker på Politisk teori, politisk styring, europeisk politikk. Han fortalte at England valgte i sin rett å gå ut av Eu. Men problemet er kanskje mest at de samtidig gjerne vil være med i det indre marked. EUs fire friheter er et navn på markedets frie bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer innenfor Den europeiske union. Dette prinsippet er grunnleggende for EU-samarbeidet. England vil være med men de vil ikke ta de kostnader dette gir som for eksempel økt arbeidsinnvandring.

Han fortalte at tollene er ikke så viktig. Norge er ikke med i en tollunion vi er med i det indre marked. Produserer du ett produkt og får det godkjent i ett land i Eu så er det automatisk godkjent i alle EU land. 440 millioner mennesker finnes i dette marked.

England har forhandlet i lang tid. Brexit handlet om å ta tilbake friheten. De ville gjerne ha avtaler med andre land enn EU, men disse landene betyr ikke så mye som EU for England da EU er i penger Englands største marked. England blir da som Norge satt i annen rekke og det er EU som lager beslutningene.

Suverenitet var høyt opp i dagsorden, men de får mindre makt. Det var dårlig prosess når de startet brexit. Det var mye løgn i beregninger og kostnader og politiske problemer ble feid under teppe under valgkampen. Ett skifte fra Trump til Biden har også gjort det vanskeligere da Trump var imot Eu som organ mens Biden ønsker det.

I Skottland var for videre medlemskap i Eu, nord England og nord Irland var det flertall for Brexit. Liverpool stemte nei til Brexit. Der var det ikke solgt de aviser som hadde mest propaganda for

Brexit. Økonomer og fagfolk som advarte mot konsekvensen ble latterliggjort av Brexit propaganda som ikke tok hensyn til fakta.

Eksporten til EU falt med 41% etter Brexit. Importen har også sunket. 72 prosent for kjøtt og 91 prosent for fisk. Fortolling og ekspedisjon vil kreve 50 000 nye ansatte i England. Dette forsinker masse og skaper problemer for eksport og import. Lastebil køene kom aldri da nedgangen var så astronomisk så kom det færre bilder. 55 % som driver med e-handel forklarer store problemer. Bransjen har tapt 5 milliarder pund på denne korte tiden. Korona kommer da på toppen av dette. Han fortalte at Brexit vil koste Storbritannia 40 milliarder pund innen 2022. Moderne produksjon er avhengig av at det går sømløst over grenser. Man flytter produksjoner til EU istedenfor å ha det i England og dermed taper England arbeidsplasser.

Man var redd for grense mellom Irland og nord Irland. Man fikk til en avtale om Good Friday, med åpen grense ved hjelp av EU. Johnson skjøv problemet under teppet, nå foreslås at man opprettholder grensefritt indre marked i nord Irland. Man må da ha grense i Irskesjøen mellom England og Irland. Unionister i nord Irland føler seg nå forlatt av England. Skottland vil lage sin egen republikk som også kan skape problem for føderasjonen England, Wales, Skottland og nord Irland.

Bønder i England har fått store problemer da subsidiene i EU var større enn det de har nå. Ett annet problem er finansindustrien. Mange har flyttet til Amsterdam i påvente av avkleing. EU har ikke godkjent avtalen enda da de vil se om England opprettholder sine forpliktelser. Mange mener at de ikke gjør det enda.

Han avsluttet med at hvis England senker standarder på sine produkter, arbeid og miljø, sikkerhet for å kunne få større salg utenfor EU. Da har EU rett til å øke skatten for disse varene slik at de blir dyrere i EU. Ser ut som de kommer veldig nær den norske EØS løsningen selv om de absolutt ikke ville dette som alternativ til Brexit.

22 April   Klubbmøte - Club Visioning - handlingsplaner videre

Referat sendt ut til alle medlemmer

29 April   Litt info om Matfestivalen – Heidi Lyngstad/Bjarne Nielsen - Nittedal Sjokoladefabrikk

Nittedal Sjokoladefabrikk og Bjarne Nielsen leverte et engasjerende og lærerikt foredrag. Om hvordan sjokolade blir til, om fairtrade og sosial bevissthet ved innkjøp av kakaobønner, om smak, om kvalitet, om hvordan bygge en liten lokal bedrift fra start, om distribusjon og markedsføring. Og til slutt fikk vi høre bedriftseierens drøm 10 år frem. Dette blir spennende - vi heier på vår lokale leverandør! 😊

Og for oss sjokoladeelskere var vel dette årets foredrag. Selv om vi måtte nøye oss med Teams denne gang.

Heidi ga oss også en status på Matfestivalen, som går av stabelen på Mo i september. Vi fikk se første skisse for arrangementet!

6 Mai Kaja Østvang - Reko Nittedal

REKO gründer Kaja Østvang fortalte oss om hvordan småprodusenter av god lokal mat selger direkte til forbrukerne. REKO-ringen er en enkel salgskanal hvor kundene kan handle direkte fra lokale matprodusenter, mens produsentene på sin side kan annonsere og selge varer fra egen produksjon via ringens felles gruppeside. Kundene forhåndsbestiller varer via ringens felles Facebook-side. Varene leveres ut av produsenten på ringens annonserte utleveringssted, dato og klokkeslett.

REKO betyr RETTferdig KONsum og er et handelsfenomen grunnlagt av Thomas Snellman i Finland i 2013. Salgsfenomenet REKO er salg av matvarer UTEN MELLOMLEDD. Man må være første ledds produsent for å selge matvarer og direkte biprodukt fra egen produksjon via REKO-ringen, hvor produsenten av varen får 100 % av salgssummen.

Den første REKO-ring i Norge ble etablert november 2017. Per oktober 2020 er det 120 ringer spredt i store deler av landet. Det er omlag 500 000 kunder tilknyttet REKO-ringene, og 500 produsenter som selger varer.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag er pådriver for etablering av REKO-ringer i Norge. REKO-ringen bidrar til at produsenter står i egen verdikjedeprosess helt frem til sluttforbruker. Et mål er å øke lokal verdiskaping, økt satsing på lokalt produsert mat, ved å skape nye utviklingsmuligheter, bedre forutsigbarhet og lønnsomhet for lokale småskala matprodusenter. REKO bidrar også til å bevisstgjøre forbrukere, og til å redusere matsvinn.

REKO Nittedal ble opprett på facebook 10 mars 2020. 900 medlemmer første døgn. De kom i dialog med kommune og første utlevering var på rådhuset 11 juni 2020. De har nå flyttet til Bjertnes videregående for å få større plass til produsentene.

20 Mai Egoforedrag Hege Krogh

Jobber nå i jotun. Krogh optikk kommer fra denne familien fra 1877. Hennes familie sted er i Heidal hvor de har hytter. Hun har 3 barn. Begynte å jobbe på Dyno, Så Aker engenering til 1992 hvor hun begynte i teknologisk institutt i 13 år og var rundt i verden med kurs.

Hun viste oss at hun hadde vært mye i Korea og holdt kurs. Hun trakk frem mr Moon som har vært hennes følgesvenn i Korea på alle kurs. Han har også vært i Nittedal. Hun har vært svært aktiv med på barnas interesser oppigjennom og sa at Norsk koreansk vennskaps forening og Rotary er de eneste foreninger hun har vært med som ikke har hatt barna å gjøre. Hun har vært på mange koreanske mat kurs hvor kimchi er favoritten.

Barna har vært med henne rundt om i verden på kurs. Hun fortalte at når barna er på tur så sender de bilder fra kjente bygg for at hun kan se på vedlikeholds graden.

Til slutt trakk hun frem David Bowie som er den mest trofaste mannen i hennes liv. Hun har vært på mange konserter med ham. Hun dro til London og i Brixton rett etter at han døde. Hun reiser til London/Brixton hvert år i januar for å minnes ham.

27 Mai   Mariam Matevosyan – Flyktningetjenesten

Heidi Lyngstad om matfestivalen. Mange interessenter er nå med. Fredag 9/9 blir det arrangement i flammen. Lørdag 10/9 blir det på torget. Vi som Rotary medlemmer trengs som vakthold, verter og noe rigging på fredag og lørdag

Mariam kom for å snakke om hvem flyktingene i Nittedal er, hva som er flyktning tjenesten rolle og litt om hvordan frivilligheten/lokalsamfunnet kan bidra til integrering, for eksempel som Rotary mentor. Hun er opprinnelig fra Armenia, Bodd i nord Norge, flyttet til Nittedal nylig. Jobbet med flyktninger fra 2007.

183 flyktninger i 5 års perioden. Etter 5 år er de «vanlige» innbyggere. 32 barnefamilier nå i Nittedal. 30 stykk som er med i introduksjon programmet – det er program for at de skal klare seg og få seg jobb. Består av norsk, samfunnsfag og arbeidspraksis. Alle blir individuelt tilpasset. 37,5 timer uke i programmet. Det viktigste for flyktninger er å lære seg språket, ha god samfunnsforståelse, kjenne de lokale koder, norsk kultur og levesett og finne seg arbeid.

Korona har ført til ensomhet blant flyktingene. De har også manglende digitale ferdigheter og har derfor ikke fått utnyttet dette. Nittedal kommune får integrerings tilskudd fra staten. Flyktnings tjenesten finansieres fra imdi/staten ansatte ansettes i nav.

Den største utfordringen i Nittedal er (Nittedal gjør en god jobb) er å møte arbeidsgiver. Muligheter for å skaffe jobb og praksis. Samfunnet må åpne opp mer for å ta imot flyktninger som vil integreres.